

Lahari

Communique

NEWS LETTER FOR PRIVATE CIRCULATION AMONG THE LEGAL FRATERNITY

Volume 17

June-July 2005

Parts 3&4

State Bar Council

Details of welfare fund stamps supplied by the Karnataka State Bar Council and the amount realised therefrom, year wise, are as follows:

Year	No. of Stamps	Amount realised
2000	9,27,582	Rs. 42,32,392
2001	10,74,634	Rs. 49,08,250
2002	10,85,523	Rs. 49,59,926
2003	10,94,995	Rs. 49,59,889
2004	11,35,390	Rs. 51,81,176
2005	4,08,068	Rs. 18,63,541

(Jan-April)

Retired

On 16-6-05 Mr. Justice N. Santhosh Hegde, retired as a Judge of the Supreme Court of India.

Around the Country

A one day meeting of State Law Ministers was held in Shimla on 11.6.2005. The meeting endorsed the Centre's proposal to set-up a National Judicial Council to ensure accountability and transparency in the legal system. They also favoured speeding up of judicial reforms to wipe out huge backlog of cases in courts. Union law and Justice Minister H. R. Bharadwaj said the Council, to be headed by the Chief Justice of India would lay down guidelines for judicial ethics. It would have the power to probe allegations of corruption against judicial officers.

Lahari Foundation

During July 2005 Lahari Foundation provided medical assistance of Rs. 10,000 to Mr. Naseem Alam who met with a road accident.

Circuit benches, hide and seek game continues

On 9-7-05 Union Minister of state for Law K. Venkatapathy said that the process for setting up circuit benches of the High court at Gulbarga and Dharwad was on and both would be functioning soon. After meeting Mr. Justice N. K. Sodhi, Chief Justice, High court of Karnataka, he said the three member committee constituted by High Court had already submitted its report to Chief Minister Dharam Singh.

On 11.7.05 Dharwad Bar Association had called an emergency meeting to discuss the strategy for an agitation failed as members were divided on the proposal to boycott court proceedings. The meeting was in the light of a recent letter written by Chief Justice of Karnataka High court Justice N. K. Sodhi to Chief Minister Dharam Singh that circuit benches can be setup in Dharwad and Gulbarga only if necessary infrastructure is provided. In his letter Justice Sodhi said the Iwan - E - Shahi and Valmi buildings at Gulbarga and Dharwad respectively were not up to the mark to run a court.

"The letter also stated that existing infrastructure may be enough to house the ministerial staff quarters, but could not be utilised for housing the Judges.

Unfazed by the CJs letter, Law and Parliamentary affairs Minister H. K. Patil assured the Assembly that the Benches would be setup.

The issue is only about providing certain basic facilities and we are committed to make them available. Already Rs. 20 crore has been set aside for the purpose", he said.

Seven lawyers were arrested and court halls forcibly shut down in Dharwad

on 11.7.05 following fresh protests by advocates over the delay in setting up of circuit Benches in North Karnataka.

In an apparent damage control exercise, Chief Minister N. Dharam Singh met Chief Justice N. K. Sodhi and assured him that the foundation stone for the construction work of the Circuit Benches in North Karnataka would be laid in the first week of August.

Making a statement on the circuit Bench issue in the Assembly Law and Parliamentary affairs Minister H. K. Patil informed the House about Sodhi's letter. "The government is committed to start the circuit Benches on Rajyotsava Day. We work on a war footing to complete all the works to overcome the deficiencies that the Chief Justice has pointed out. The State is ready to bear the additional expenditure keeping in mind the sentiments of the people of Karnataka," Patil said.

Sri B. D. Hiremath, President of the Dharwad Bar Association, told that the agitation would continue till the work on buildings begin. He said that a decision on the mode of protest would be taken at the Bar Association meeting at Dharwad soon.

Around the Courts

□ Negotiable Instruments Act, 1881 - whether the notice has been served or not - the postman to be examined.

Recently the Karnataka High Court has held that a postman be examined by the Complainant in a cheque bounce case to ascertain whether a notice has been served or not to the address of the accused.

The High Court gave the ruling while deciding a case in which an accused had stated he is not liable to be prosecuted since he had not received the notice stating that his cheque had been dishonoured. The case arose when a complaint was lodged by Deviprasad of Dakshina Kannada stating a cheque issued to him by A. M. Ganesh Rai was dishonoured due to lack of funds. Deviprasad alleged a cheque worth Rs. 60,000 had been returned due to lack of funds and hence the complaint.

Ganesh, in his defence, contended he was unaware of the cheque had been dishonoured and no notice in this regard had been served on him. However Deviprasad argued the notice was duly sent to the address and only then the complaint is filed. The trial court had held that the Complainant had failed to prove the due service of notice.

The High Court, while upholding the approach taken by the trial court, said: a Complainant must establish in evidence that there was intimation from the bank regarding the cheque being dishonoured. This fact must be intimated to the drawer of the cheque," while emphasising the need to prove that a postal acknowledgment of the notice must be established before the court, it was held "if the complainant has to discharge his burden he has to examine the postman to prove he has delivered the notice to the Accused."

17th year of Publication

Destroying green belt area – a crime against the Society and Ecology.

N. D. R. Ramachandra Rao, Advocate

It is rather very unfortunate that the Government of Karnataka has decided to open up for development parts of the Green Belt in the city under the unacceptable plea that the same will promote for the orderly development in the Green Belt. The Green Belt area is, therefore, being shrunk from the existing 742 Sq. Kms to 494 Sq. Kms to provide for a projected urbanization of 221 Sq. Kms by the year 2015. It is also very unfortunate that the Government has put its stamp of approval to the revised Comprehensive Development Plan. According to the Commissioner, B. D. A., the Comprehensive Development Plan which was revised in 1995 had projected urbanization till 2011 for a population of 70 lakhs. For the local Planning area of 1306 Sq. Kms, the Comprehensive Development Plan had projected an urban sprawl of 564 Sq. Kms and Green Belt area of 742 Sq. Kms. The new Master Plan envisages urbanization to the extent of 812 Sq. Kms for the projected population of 88.5 lakhs by the year 2015. The excuse explained for revising the comprehensive Development Plan is to ensure orderly growth in eastern and northern part of Bangalore and if the said revision is not effected, the same would result in unauthorized development as stated by the Commissioner, B. D. A. By revising the C. D. P. to remain in force up to 2015, the Government and the B. D. A. has thrown to the winds the maintenance of ecology in and around Bangalore especially in view of the fact that, without any hesitation, the authorities have already destroyed vast Green Belt area covered under the original Comprehensive Development plan prepared by the Planning Authority BDA and approved by the Government of Karnataka in Government Order No. HUD PPP83 dated 12.10.1984 and this C. D. P. was prepared and was made to be in force up to 2001.

2. It is now time for the citizens of the metropolitan city of Bangalore to open their eyes as to how offering several excuses, the authorities concerned, namely, the Government and the B. D. A., has been responsible all these years for destroying vast area earmarked as Green Belt area and also for destroying lake and live tanks under the comprehensive Development Plan prepared by the Planning Authority and approved by the Government right from the year 1984 much against the report and recommendations of Late Lakshman Rao Committee.

3. In the Comprehensive Development Plan prepared and approved during 1984, certain areas around the conurbation area boundary are earmarked as Green Belt area. Under the Zonal Regulations for Bangalore City Local Planning area to be issued under Cl. (iii) of subsection 2 of Section 12 of the Karnataka Town & Country Planning Act, 1961, Green Belt area means, agricultural zone and the permitted uses are – horticulture, farm houses and their accessories, building and uses not exceeding 200 Sq. mtrs of plinth area within the plot area limitation of minimum 1.2 hectares plot, uses specifically shown as stated in the land- use plan like urban village, brick kilns, garden, orchards, nurseries, lands under stable crops, grazing pastures and forest land, marshy land, barren land, land under water. Under special circumstances, parks and other semi-public recreational use not conducting for profit are permitted. Other uses permitted are – Government administration centers, secretaries, District Offices, law courts, Jalkis, police stations, Governor's residence and institutional offices, educational, cultural and religious institutions including libraries, reading rooms and clubs, medical and health institutions, cultural institutions like Community Halls, etc., of a predominantly non-commercial nature. What are specifically prohibited in the Green Belt area are – industries, layouts, residential premises, commercial establishments and other establishments not specifically permitted under ordinary and special circumstances under the Zonal Regulations.

4. N. Lakshman Rao, passed away on Friday, the 10th June, 2005. He is best known as the Administrator of Bangalore City Corporation who gave a detailed report in the Committee called 'Lakshman Rao Committee' relating to preserving and development of live tanks and lakes around the city. Mr. Rao was responsible for developing the Boulevard near Nanda Theatre in Jayanagar, now named after him. His
See page ... 4

The Constitutional Perspectives of Judicial Reform

C B Srinivasan, Advocate

from last issue

Please listen to the minority view:

"The relevant extract from the conclusion recorded in Hassan's case (i.e. West Bengal poll case) has been reproduced herein above. Of course, the exact parameters of the decision and the true ratio cannot be known till the judgment containing reasons is born. As on today no one can predict what exactly will be decided by the court in Hassan's case when the judgment eventually comes to be pronounced (who can make a guess about the color or shade of the eyes of a child which is yet to be born)".

For the citizen this is a startling situation. The majority says the ratio in a 'case' applies in its full rigor. The minority view sees the 'case' as still born!

Regarding the power of the high Court the minority view records this opinion:

"Be it realized that if the High Court had not granted the order..... the High Court would have perhaps become powerless to pass any order, whatever be the justification for it, as the electoral - process would have actually commenced. Can the High Court then be faulted for passing impugned order faced as it was by an unprecedented situation like the present?"

To a lay mind it is tantalizing to understand what the Supreme Court has decided. It is, therefore, a fond hope that the Supreme Court reaches unanimity.

(Citation : Election Commission Vs State of Haryana AIR 1984S.C. 1406)

B. The second subhead of the topic for my discussion is the 'Contempt of Court'.

Freedom of speech is the most special and cherished fundamental right conceived by the fathers of the Constitution. This is put into a constitutional dogma.

Article 19(1) (a) reads:

"All citizens shall have the right-

(a) to freedom of speech and expression".

A subhashita clearly pictures this right to speech as the fundamental difference between man and beast.

Aahara Nidra Bhaya, Mythunancha

Samanyametat Pashubhihi Naraana.

Food, sleep, fear and sex are instincts common to animals and humans.

Thesham hi Vacho Adhike Vishesho

The only characteristic that distinguishes humans is the power of speech.

The Supreme Court said in the case of

In RE: D. C. Saxena

AIR 1996 S. C. 2481

"Prohibition of freedom of speech and expression on public issues prevents and stifles the debate on social, political and economic questions which in the long term endangers the stability of the community".

But, the First Amendment to the Indian Constitution expanded the conditions that could be imposed to make a citizen keep his mouth shut. Relevantly, it said, in Article 19 (2)

"Nothing in sub-clause (a) of clause (1) shall affect the operation of any existing law, in so far as such view imposes reasonable restrictions on the exercise of the right conferred by the said sub-clause ... in relation to contempt of court..."

This is the harbinger of statutory exercise of contempt power. Under the Constitution, this contempt power is constitutionally institutionalized under Articles 129 and 215.

Article 129 reads:

"The Supreme Court shall be a court of record and shall have all the powers of such a court including the power to punish for contempt of itself".

Article 215 reads :

"Every High Court shall be a court of record and shall have all the powers of such a court including the power to punish for contempt of itself".

So, the freedom of speech is reined by the fear of contempt of court.

*"Speak the truth and shame the devil",
is not more a claim to virtue or courage.*

"Speak the truth and seek the jail",

can be nearer the threat of violation than the exercise of a right.

But, ancient Indian thought considered the suppression of the right of speech as a brutal, savage and oppressive intrusion into the right of criticism. The last part of the subhashita quoted above said,

Vak Harana Krityaha Pashu Hatya Doshaha

To deprive man of this right of speech is as sinful as butchering cattle.

to be contd...

Letter to the Editor

Some time back, in view of the decision of the Division Bench of the Hon'ble High Court in the case of A. Satyapal and Others Vs Smt. Yasmin Banu Ansari and Another reported in I.L.R. 2004 Kar Page 1399 which took the view that filing of the written statement within the statutory period of 90 days was mandatory and the court had no power to receive it beyond the said period, I had expressed my view (published in ILR 2004 Kar (Journal) Page No. 125) that the matter required reconsideration by a larger bench.

That aspect was directly gone into by the apex court very recently, in the case of Kailash V. Nanhku reported in 2005 AIR S. C. W. 2346, comprising of three Learned Judges of the Hon'ble Supreme Court of India, which was decided on 06/04/2005. The Learned Chief Justice of India speaking for the bench, among others, held that the provisions of O 8 R 1 fixing time schedule for filing of written statement are directory and not mandatory. It was further held that the purpose of providing the time schedule for filing the written statement is to expedite the matter and not to scuttle it. The Hon'ble Court recognized the power of the Court to extend the time. It was categorically held that the power of the Court to extend the time for filing the Written Statement is not completely taken away.

3. However, the Hon'ble Court has placed riders on the exercise of the power, by illustrating a few cases, but at the same time noticing that those are merely illustrative but not exhaustive. The apex court has, while laying down the law in the above case, upheld the decision reported in Topline Shoes Ltd. V. Corporation Bank (AIR 2002 S. C. 2487), which incidentally was followed by the High Court of Karnataka in Purushottam's case (I. L. R. 2003 Kar. Page 2459). The apex court has held that the decision rendered by the Supreme Court in Dr J. J. Merchant V. Shrinath Chaturvedi (AIR 2002 S. C. 2931) as obiter dicta.

4. Now that the controversy is cleared by the authoritative pronouncement of the Apex Court in Kailash's case supra, the decision of the Division Bench reported in I. L. R. 2004 Kar page 1399 is no longer good law and stands overruled impliedly and the view taken by the learned single judge in Purushottam's case stands and would hold the field.

R. Vijayakumar
Advocate

Vacancy Available

Vacancy available for Junior Advocate. Interested persons may contact:

R. Gopala Reddy & Associates
Advocates

No. 334, Kodihalli Main Road
Near Manipal Hospital,
Airport Road, Bangalore-560008
Ph : 5152 9375, 98450 89375.

C. J. admits corruption in Judiciary

Admitting that corruption has been prevalent in judiciary, Chief Justice of India R. C. Lahoti on 30th June 2005 said "the challenge of devising a method which would ensure a judiciary free of corruption in any jurisdiction, but without compromising its independence, continues to survive for the 21st century."

the CJI opined that judiciary to day is "totally immune" from the influence of the "political" government and the executive, a great achievement since the late sixties and early seventies when judges were "superceded" and planted.

Defending the three landmark judgments of the apex court taking away the power of the Executive to select judges for appointments to the higher judiciary, Lahoti said it was a timely action as no country could afford to compromise with the "independence and objectivity" of judiciary.

Unhygienic guest house irks CJI

Apparently irked over lack of hygiene at the government guest house, Chief Justice of India, Justice R. C. Lahoti left the Residency Kothi at Indore a few minutes after he checked in and spent the night at his daughter's residence in Mahesh Nagar area of the city. Soon after Justice Lahoti left the guest house Indore district collector Vivek Agrawal and other senior officials rushed to him who asked them to improve the conditions at the Residency Kothi. Chief Engineer in the Public works Department, S C Garg has initiated a probe into the staffs conduct.

Obituary

We report, with regret, that :

□ On 17-5-05 H. Prahalada Rao (75) Advocate passed away at Bangalore.

□ On 2-6-05 M. Kemparaju, Advocate passed away at Bangalore.

□ On 8-6-05 N. Suryanarayana Rao, Advocate passed away at Bangalore.

□ On 8-6-05 B. C. Chenna Krishna Reddy Advocate passed away at Bangalore.

□ On 11-6-05 B. E. Kotian, Advocate passed away at Bangalore

□ On 17-6-05 K. N. Lakshmi narasimhaiah (78), Advocate passed away at Bangalore.

□ On 21-6-05 Mohd. Asif (80), retired District Judge and Advocate passed away at Bangalore.

□ On 18-7-05 A R. Seetaram (50) Advocate passed away at Bangalore. He is the son of Late Arudi Ramachandraiah, Advocate.

The Karnataka Advocate's Welfare Fund (Amendment) Act 2004

From last issue

Provided further that a member who on the date of commencement of the Amendment Act, 2004 has completed five years of practice after becoming a member shall pay such fee within six months from the date of such commencement.

(5) If a member fails to pay the fee within the time allowed under sub-section (4) the period of each year till he pays the fee including the year in which he pays the fee shall be treated as period of deemed suspension of practice for the purpose of this Act.

(6) For every year of deemed suspension under sub-section (4) an amount of rupees three thousand per annum shall be deducted from out of the amount payable under sub-section (1) of section 16."

4. **Amendment of section 16.-** In section 16 of the principal Act,-

(1) in sub-section (1), at the end, the following provisos shall be inserted, namely:-

"Provided that where an Advocate has become member on or after the First day of August 2000 and has attained the age of sixty years on the date of such admission an amount at the rate of rupees three thousand for every completed year of practice subject to a maximum of rupees fifty thousand shall be payable to the member in the event of cessation of practice due to reason other than death and to his nominee or where there is no nominee to his legal heirs, if the cessation of practice is due to death:

Provided further that if an Advocate who had become member prior to the Second day of April, 1997 has not paid the balance admission fee as required under the second proviso to sub-section (1) of section 15 and has not been readmitted to the fund after such date, an amount at the rate of rupees one thousand for every completed year of practice, shall be paid to him on cessation of practice due to death."

(1) in sub-section (4), third proviso shall be omitted:

(2) in sub-section (5), for the proviso the following shall be substituted, namely:-

"Provided that lump-sum amount shall not be paid to a Member, who has voluntarily suspended and resumed practice for purposes of either employment, avocation or business or who had been enrolled as an Advocate either on retirement or dismissal from service or employment or who enrolls as an Advocate after the age of forty years, or who is transferred from other States to the roll of the Karnataka State Bar Council after the age of forty years, so however such member shall be paid from out of the fund an amount at the rate of rupees two thousand for every completed year of practice on the roll of the Karnataka State Bar Council.

Provided further that a Member shall not be eligible to claim amount under this Act on cessation of practice arising out of voluntary retirement within ten years from the date of admission to the Fund"

5. **Amendment of section 18:-** In section 18 of the principal Act, clause (b) shall be omitted.

6. **Amendment of section 23.-** In section 23 of the principal Act, for sub-section (1A), the following shall be substituted, namely:

"(1A) Every Advocate shall affix Welfare Fund stamp of the value of rupees five on every interlocutory application."

7. **Amendment of section 23A.-** In section 23A of the principal Act,-

(1) in sub-section (1), the words "before thirty first March" shall be inserted at the end.

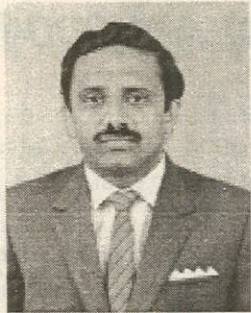
(2) for sub-section (2), the following shall be substituted, namely:-

"(2) If any designated Senior Advocated fails to pay the contribution under sub-section (1) on or before thirty-first March of every year, such contribution may be paid within six months from that date together with a late fee of rupees one hundred per month or part of a month subject to a maximum of rupees five hundred."

See page ... 4

Elected

In the recent election Mr G. R. Shivakumar, Advocate, has been elected as the Vice President of Divya Jyothi Credit Co-op. Society Ltd, 3rd Block, Jayanagar, Bangalore.

Kolar Diary

In the Annual General Body meeting of Kolar District Lawyers Co-operative Society, Kolar held on 31-3-2005 Mr. P. N. Krishna Reddy, elected as President, Mr. P. M. Shankara Prasad, elected as Secretary. The following members were elected as Directors :Mr. Bisappa Gowda, Mr. B. Mani Reddy, Mr. M. V. Subba Reddy, Mr. S. N. Murthy, Mr. K. N. Nagaraj, Mr. S. N. Rajagopala Gowda, Mr. V. Brahmananda, Mr. Chandrappa, Ms. B. S. Vijayakumari, Mr. K. V. Surendra Kumar.

Weddings

We are glad to report that

□ On 24-6-05 Mr R. A. Rajashekar, an Advocate from Tumkur married Ms. Mangala Gowri at chalakere, Chithradurga District.

□ On 30-6-05 Mr. G. K. Shivaprakash an Advocate from Bangalore married Ms. Shubhamangala at Holenarasipur, Hassan District.

Lahari Advocates forum

On 8.6.05 Mr. Justice S. R. Nayak, Judge, High Court of Karnataka, released law-info 2005 at the High Court premises. Mr. Ashok Haranahalli, President of the Forum along with office bearers were present.

Justice Hegde felicitated

On 13-6-2005 Mr. Justice N. Santhosh Hegde, Judge, Supreme Court of India who will be retiring on June 16, was felicitated by the Advocates Association, Bangalore. Taking a dig at those Advocates criticizing judges, Justice Hegde said it was a very dangerous precedent that was setting in. "The judiciary has a lot of respect and this is only due to the co-operation between the Bar and the Bench, however, of late the Senior Advocates have begun questioning the quality of the judges and are criticising the Bench, he said.

Expressing his displeasure on the attitude of some of the advocates, he said "if a lawyer has lost a case, learn to accept it. Do not question the quality of the judge.

Justice Hegde also spoke about the Latest bogey for making. For making the judiciary accountable. "What is accountability?" Do we need to give a report out of our judgments or money that we earn? Our only flaw is the delay in disposing cases. Give us the necessary infrastructure, staff and we will be able to dispose of cases." he said.

All judges of the Karnataka High Court, Advocate General B. T. Parthasarathy, President of Advocates Association D. L. Jagadeesh and General Secretary Gopala Swamy were present.

Great Honour

Mr. Nanda Kishore, Advocate from Bangalore was invited by the Institute for Migration Research, Trier, Germany, to present a paper at their International Conference held at Trier, Germany in July 2003. Accordingly Mr. Nandakishore had presented a paper entitled : "Migration and the Law : A study of aspects of the legal frame works in India and the United Kingdom" at the said conference the paper was well received and consequently, the Institute has released a book titled 'Arbeits migration' being a collection of different papers presented at the conference. The book has been released recently in 2005 and contains articles in German and English. Mr. Nanda Kishore's article has also been featured in the said book. Mr. Nanda Kishore is the son of Mr. B. G. Sridharan, Advocate.

Destroying green belt area—a crime against the Society and Ecology.

From page 2

was a long cherished dream to beautify the City of Bangalore with all aesthetic values and strongly protested any action causing ecological imbalance in the city. Under Section 25 of the Karnataka Town & Country Planning Act, 1961, it is clearly envisaged that the Comprehensive Development Plan by the Planning Authority may be revised once in every 10 years. The term "Revision" used in this provision only means further development and not to destroy the existing Green Belt area earmarked in the Comprehensive Development Plan. Several impermissible unauthorized constructions were allowed in the Green Belt area earmarked in the 1984 C. D. P. No. action was taken by the authorities to demolish or remove such unauthorized constructions on the area earmarked as "Green Belt" in the Comprehensive Development Plan. On the other hand, to the great shock and dismay of Environmentalists and citizens in the City, the Government wanted to shift the Green Belt area demarcated in the 1984 C.D.P. by revising the CDP during 1985 and the Government even approved the second C.D. P. to be in force up to 2011 AD under Government Order No. HUD 139 MNJ 94 dated 5.1.1995. Several protests and representation were given by the citizens and the response of the Government was as cold as the glacier. Sri B. Krishna Bhat, a staunch Environmentalist, moved the Hon'ble High Court of Karnataka, by filing Writ Petition Nos. 4750.97 and 31562/1997 seeking a writ of mandamus directing the State and B. D. A., from shifting the Green Belt area originally earmarked as Green Belt area in the 1984 CDP, to keep intact at least the Green Belt area earmarked in the 1995 revised C. D. P. to gear up its administrative machinery to take suitable action against those responsible for effecting unauthorized and impermissible construction activities in the Green Belt area and for other relief's. In Writ Petition No. 31562/1997, the Division Bench of the Hon'ble High Court of Karnataka, as early as 22.6.1998, directed the State and B.D. A., not to permit any further construction in the Green Belt Area. The Karnataka High Court also in the Writ Petition appointed Advocate Smt. Prabha Murthy, as Court Commissioner to conduct local investigations regarding unauthorized constructions and other impermissible activities carried out on the said Green Belt area. For nearly a month, the Commissioner traveled in the entire Green Belt area conducted investigations and reported that as on 15.9.1998, in the said Green Belt area, about 336 Layouts, 13 Resorts and about 42 Crushers and queries are formed. The Commissioner submitted her report to the Karnataka High Court along with hundreds of photographs displaying the formation of unauthorized constructions, layouts, etc., on the Green Belt area. The said writ petitions are pending disposal before the Karnataka High Court. In spite of the fact that the matter has become subjudice and the said interim Order remaining in force, the Government and the B. D. A., not taking suitable action to remove unauthorized constructions and activities on the Green Belt area and to restore the same to its original status, has now made an attempt to revise the C. D. P. this year with the programme of shrinking from the existing 742 sq. kms Green Belt area to 494 Sq. Kms to provide for a projected urbanization of 221 Sq. Kms by the year 2015.

to be continued

The Karnataka Advocate's Welfare Fund (Amendment) Act 2002

See page ... 3

(3) after sub-section (2), the following shall be inserted, namely:-

"(3) In the event of non-payment of contribution within the period specified in sub section (2) such default shall be construed as deemed suspension of practice for the purpose of this Act and the provisions of sub-sections (5) and (6) of section 15 shall mutatis mutards apply."

Quotable Quote

The minute you read something you can't understand, you can almost be sure it was drawn up by a lawyer - Will Rogers.

ಅಪರಾಧಿಗಳು ಅವರ ಸುಧಾರಣೆ

ಯಾವುದೊಂದು ಸಮಾಜವು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳ ಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಗತಿಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲು, ತಡೆಯಲು ಮತ್ತು ನಿವಾರಿಸಲು ಉಪಾಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳ ಕಾಯ್ದೆ ಕಾನೂನುಗಳ, ವಿಮುಖವಾದ, ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಡವಳಿಕೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತವೆ, ತಲೆ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಗತಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅಡ್ಡಬರುತ್ತವೆ; ಅಡತಡೆಯನ್ನೊಡ್ಡುತ್ತವೆ. ಆಗ ಸಮಾಜ ತಜ್ಞರು, ನಾಗರಿಕರು ಅವುಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಸಮಾಜವನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸಲು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲು ಹೆಣಗುತ್ತಾರೆ. ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ; ಸಮಾಜವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಹಲವಾರು. ವೈಯಕ್ತಿಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದಾಗಿಯೂ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸರಿಯಾದ ಪೂರ್ವ ಯೋಜನೆ ಇಲ್ಲದ ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ ಅಪರಾಧ, ಬಾಲಾಪರಾಧ, ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿ, ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ, ಕೊಳೆಗೇರಿ, ಭೌತಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಊನತೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಬಡತನ ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಹತೋಟಿ, ನಿವಾರಣಾಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು.

ಅಪರಾಧವು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ. ಆಧುನಿಕ ಅಪರಾಧಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಾಧಿ. ಆದುದರಿಂದ, ಅದರ ಕಾರಣ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಹತೋಟಿಗೆ ತರುವುದು ಮತ್ತು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯವು ಒಂದು ಉಪಾಯ. ಅಪರಾಧಿಗಳ ವಿಮುಖ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಅವರ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ, ಸಮಾಜದ ಸತ್ಪ್ರಜ್ಞರನ್ನಾಗಿ, ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರ ಪುನರ್ನಿವೇಶನ ಮಾಡುವುದು ಅಲ್ಲದೆ ಅಪರಾಧಿಗಳ ಉಪಟಳದಿಂದ ಸಮಾಜವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ.

ಅ) ಅಪರಾಧಿಗಳು ಯಾರು?

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಯಾರು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ, ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಎಸಗುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಅಪರಾಧಿಗಳೆಂದು ಅನ್ವಬಹುದು. ವಿವಿಧ ವಯೋ ಗುಂಪಿನ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿವಿಧ ಕಾಯ್ದೆಗಳುಂಟು. ಅಪರಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಾಪರಾಧಿ ಗಳು, ಕಿಶೋರ ಅಥವಾ ತರುಣಾಪರಾಧಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢಾಪರಾಧಿಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೌಢಾಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ದಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಸಂಹಿತೆ (Criminal Procedure Code) ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ದಂಡಸಂಹಿತೆ (Indian Penal Code) ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಸಂಹಿತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ, ದೀರ್ಘಾವಧಿ, ಹಾಗೂ ಕಠಿಣಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಮರಣದಂಡನೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಕನಿಷ್ಠಾವಧಿಯು ಒಂದು ದಿವಸ, ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಗರಿಷ್ಠಮಿತಿ ಜೀವಾವಧಿ. ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಯೋಗ್ಯ ಕಂಡ ಇನ್ನಿತರ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪರವೀಕ್ಷಣಾ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ (Probationary Supervision) ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟು, ಸುಧಾರಿಸಿ ಪುನರ್ನಿವೇಶನಗೊಳಿಸಬಹುದು. ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದವರನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸುಧಾರಣಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಸುಧಾರಿಸಿ ಪುನರ್ನಿವೇಶನಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಪ್ರೌಢಾಪರಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಬಹುದು.

೧) ಅಕಸ್ಮಿಕ(Casual) ಅಪರಾಧಿ ೨) ಹವ್ಯಾಸ (Habitual) ಅಪರಾಧಿ ೩) ವೃತ್ತಿ (Professional) ಅಪರಾಧಿ ೪) ಕೊಲೆಗಡುಕರು ೫) ಕನ್ನ ಇಕ್ಕುವವರು ೬) ದರೋಡೆಖೋರರು ೭) ಕಳ್ಳರು, ದನಗಳ್ಳರು ೮) ಕೊಳ್ಳೆ ಇಕ್ಕುವವರು ೯) ಅಪಹರಿಸುವವರು ೧೦) ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆದಾರರು ೧೧) ಖೊಟ್ಟಿಹಣ ತಯಾರಕರು ೧೨) ಕಳ್ಳಪೇಟೆ ಕದೀಮರು ೧೩) ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳು ೧೪) ಮೋಸಗಾರರು (Cheaters) ೧೫) ಮಾನಸಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದಾದವರು ೧೬) ಲೈಂಗಿಕ ಅಪರಾಧಿಗಳು ೧೭) ಜೂಜಾಟಗಾರರು ೧೮) ಶ್ವೇತಪೋಷಾಕದ ಅಪರಾಧಿಗಳು (White Collar Criminals) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬಾಲಾಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಯ್ದೆ (Children Act) ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಗುಂಪಿನ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಿತಶಾಲೆ ಸುಧಾರಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಬಹುದುಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮೇಲೆ ಬಿಡಬಹುದು.

ಬಾಲಾಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಉಳಿದ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ೧೬ ಇಲ್ಲವೇ ೧೮ ವರ್ಷ ಮೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ. ಅವರಿಗೆ ಆಗ ತಪ್ಪು-ಒಪ್ಪುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಷ್ಟು ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಉಂಟಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಉಡಾಳರು, ಉದ್ದಟರು, ಭಿಕ್ಷು ಬೇಡುವವರು, ಧೂಮಪಾನ ಮಾಡುವವರು, ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಓಡುವವರು, ಅನೈತಿಕ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವರು, ಶಾಲೆಬಿಟ್ಟು ತಿರುಗುವವರು, ಕಳವು ಕೊಲೆಮಾಡುವವರು ಆಗಿರಬಹುದು. ಇಂಥ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿ, ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡದರೆ, ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಣಿಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಪುನರ್ನಿವೇಶನ (Rehabilitation) ಅಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡು ನಾಗರಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.

ಕಿಶೋರಾಪರಾಧಿಗಳು, ಬಾಲರೂ ಅಲ್ಲ ಪ್ರೌಢರೂ ಅಲ್ಲ ಇವರು ೧೬ ವರ್ಷದಿಂದ ೨೧ ವರ್ಷದೊಳಗಿನವರು. ಇವರಿಗೂ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪಿತವಾಗುವಾಗ ತೊಂದರೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವರು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಬುದ್ಧಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅಪರಾಧ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಮಾನಸಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಇವರ ಸುಧಾರಣೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ತರಬೇತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ೭ರಿಂದ ೨೫ ವರ್ಷದೊಳಗಿರುವ ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಬಾಲಾಪರಾಧಿಗಳೆಂದೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬ) ಅಪರಾಧಿಗಳಾಗಲು ಕಾರಣಗಳು :

ಅಪರಾಧಿಗಳಾಗಲು ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು, ಸರಳ-ಸಾಮಾನ್ಯ(Normal) ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ದುಸ್ವರವಾದಾಗ ಕೆಲವರು ಈ ಮಾರ್ಗಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ, ಸಲ್ಲದ ಕೌಟುಂಬಿಕ-ವಾತಾರಣ, ಕೆಟ್ಟ ನೆರೆಹೊರೆ, ದುಷ್ಟರ ಸಹವಾಸ, ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಶ್ವೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಅನೀತಿಪರ ಮನರಂಜನೆ, ಮಾನಸಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯ, ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆದುರಾಶೆ, ಅತ್ಯಪ್ಪಿ, ಆರ್ಥಿಕಮುಗ್ಗಟ್ಟು, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ಊನತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇವರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮಬೀರಿ ದಾರಿತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಾರಣ ಎಂದೆಂದೂ ಅಲ್ಲ. ಉದಾರಣೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟು ಅಥವಾ ಬಡತನ ಒಂದೇ, ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಉಳಿದ ಕಾರಣಗಳು ಕೊಡಿಕೊಂಡು ಅಪರಾಧವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಂತೆ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯೂ ಇತರ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯುಡುಪಿನ ಅಪರಾಧಿಗಳು (White-Collar Criminals) ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಶ್ರೀಮಂತರು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರೇ! ಆರ್ಥಿಕವಾದಿ ಮುಂದುವರಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿವೆ, ಆದರೆ ಆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿನೋಡಿದಾಗ ಭಾರತ ಬಡರಾಷ್ಟ್ರವಾದರೂ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯೇ ಎಂದೆನ್ನಬಹುದು.

ಅಪರಾಧ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಾಧಿ. ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿ ಆ ರೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪರಾಧ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು

(.....೪ನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ)

ಗೊರೂರರ ನಮ್ಮ ಊರಿನ ರಸಿಕರು

(ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಆಯ್ಯಂಗಾರರು ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖಕರು. ಅವರ ಬರಹದ ಬಂದು ತುಣುಕು)

ಗುಂಡನ ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಡಿದ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರಂಗನಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. “ಸ್ವಾಮಿ, ಎಲ್ಲರೂ, ವ್ಯಾಕರಣಶುಧ್ಧವಾಗಿಯೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಯಾರೂ ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡುವುದು ಹೋಗಲಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಒಂದೊಂದು ತಪ್ಪು ಬರುತ್ತೆ ಆದರೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಸಹ ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬೇಡವೆ? ನಮ್ಮ ಊರು ಜನಗಳ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ರುಜುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ನೀವು ಏನೆಂದಿರೋ? ಈಗ ನೋಡಿ. ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಊರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂಗಾರು ಒಂದು ಜಮೀನನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮಾರಿದ ಕ್ರಯಪತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಸಮ್ಮತಿಯ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಹೆಸರು ‘ಶಿಂಗ್ಲಾಚಾರಿ’ ಎಂಬುದಾಗಿ. ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು.

‘ಈತನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಶಿಂಗ್ಲಾಚಾರಿಯ ಸಮ್ಮತಿ ಸಾಕ್ಷಿ’.

ಶಿಂಗ್ಲಾಚಾರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರವನ್ನೂ ಬರೆಯುವ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು ಅಭ್ಯಾಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಯಿಗೆ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ಅವರ ಮೈ ನಡುಗಿತು. ಆದರೂ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭಾರ ಹಾಕಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊದಲು ‘ಈತನ’ ಎಂಬುವದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ‘ಜೂತನ’ ಎಂದು ಬರೆದರು. ಮುಂದೆ ‘ದೊಡ್ಡಕ್ಕಬೊ’ ಎಂದು ಬರೆದುಬಿಟ್ಟು - ‘ಇನ್ನೂ ಏನಾದರೂ ಸರಿಯೆ. ನನಗೆ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ದಮ್ಮಯ್ಯ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ. ನಮಸ್ಕಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ’ ಎಂದುಬಿಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಈಚೆಗೆ - ‘ಜೂತನ ದೊಡ್ಡಕ್ಕಬೊ’ ಎಂಬುದೇ ಅಡ್ಡಹೆಸರಾಯಿತು.

ಶಂಖಪುರದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹ ಜೋಯಿಸರು ಇದ್ದಾರಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ಅವರ ನಯ ಹೇಳತೀರದು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾಗದಕ್ಕೆ ರುಜು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ -

‘ಶಂಖಪುರದ ನರಸಿಂಹ ಜೋಯಿಸರ ರುಜು’

ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ -

‘ಪಂಕಜ ಶರೋಜಿನಿ ಸಖಿ’ ಎಂದುಬಿಟ್ಟರು. ‘ಶಂಖಪುರದ ನರಸಿಂಹ ಜೋಯಿಸ’ ರೆಂಬುದು ಅದು ಹೇಗೆ ‘ಪಂಕಜ ಶರೋಜಿನಿ ಸಖಿ’ ಆಯಿತೋ ದೇವರೆ ಬಲ್ಲ!

“ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಸೊನ್ನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಕಡೆ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಬೇಕಾದ ಕಡೆ ಇಲ್ಲ ಬೇಡದ ಕಡೆ ಸೊನ್ನೆ - ‘ಶಾಮಯ್ಯಂಗಾರ ಮಗ ಗುಂಡಪ್ಪನ ರುಜು’ ಎಂದು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಆ ದಿಗ್ಗಂತಿಯು - ‘ಶವಣನ ಮಂಗ ಗುಂಡಪನ ಹುಂಜ’ ಎಂದು ಬರೆದುಬಿಟ್ಟನು.

“ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ ಕೇಳಿ. ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮ ಊರು ನಂಜನಿಗೆ ಕೋ - ಆಪರೇಟಿಂಗ್ ಸೊನ್ನೆಯಿಂದ ಷೇರ್ ಹಣಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿಬಂತಲ್ಲಾ, ಬಂದದ್ದು ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿ ಎಂಟಾಣೆ. ನಂಜನು - ‘ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿ ಎಂಟಾಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದು ರಸೀತಿ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ‘ಎಂಟಾಣೆ’ ಎನ್ನುವಾಗ ‘ಟಾ’ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆತೇಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ಬರೆದದ್ದು ಈ ರೀತಿಯಾಯಿತು “ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಎಂಟಾಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ” ‘ಆಡಿಟರು’ ಗಳು ಬಂದು, ಲೆಕ್ಕದ ತನಿಖೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಅವನನ್ನೇ ಕರೆಸಿಕೇಳಲು ‘ಎಂಟಾಣೆಯು ಎಂಟಾಣೆ ಆಯಿತು’.

“ನಮ್ಮ ಊರು ರಂಗಪ್ಪನವರು ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ - ‘ದೊಡ್ಡ ಹಂಡೆ, ವಾಲ್ ಲ್ಯಾಂಪು’ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಬರೆದರು. ಮಗನು ಬರುವಾಗ ಬರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದನು. ರಂಗಪ್ಪನವರು ‘ಯಾಕಯ್ಯಾ ತರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದೆಲ್ಲ’ ಎಂದರು. ಮಗನು - ‘ಎಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದೀರಿ’ ಎಂದನು. ತಂದೆಯವರು ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತೋರಿಸಿದರು. ‘ದೊಡ್ಡಂಡೆ ವಾಲಾಪು’ ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳಿದ್ದವು. ಮಗನು ‘ಓಹೋ’ ಎಂದನು.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ರಂಗನು ಸುಮ್ಮನಾದನು. “ಗುಂಡನು ‘ಪರವಾಗಿಲ್ಲಯ್ಯ’ ರಾಮು. ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಸುಮಾರಾಗಿ ಸರಕನ್ನ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದನು. ರಂಗನು - ‘ಅದಕ್ಕೇನು ಸ್ವಾಮಿ, ನಾಳೆಯವರೆಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಈ ಅಶುದ್ಧವಾದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಮುಗಿಯುವಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಬಂದರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶಾಲೆ ಸಾಬಿಯಂತೆ ಕಠಾರಿ ಗುರ್ತನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು’ ಎಂದನು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ‘ಸರಿ’ ಎಂದವು.

ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಕೋಟಿ ನಮಸ್ಕಾರ

ಕೆಲವೇ ವಾರಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಡಾ. ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಸಿಯಾಚಿನ್ ಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟು ಸಿಯಾಚಿನ್ ರಣರಂಗವಲ್ಲ ಶಾಂತಿ ಧಾಮವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಇಂಥ ಸಿಯಾಚಿನ್ ನಲ್ಲಿ ಯೋಧರ ಬದುಕು ಹೇಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಕುತೂಹಲ ಜನರಿಗೆ ಇರಬಹುದು. ನಾವಾದರೋ ಉತ್ತಮ ಹವಾಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಖಕರ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

೧೯೯೮ ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮರೆಯಲಾಗದ ಘಟನೆಯೊಂದು ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜನರಲ್ ಕಾರ್ಯಪ್ಪ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಎಲೆಮರೆಯಕಾಯಿಯ ಹಾಗಿರುವ ಕೊಡಗಿನ ಯುವಕ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕಾರ್ಯಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅದರಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಅರಿಯಬೇಕು. ೧೯೯೮ ರ ಮೇ ೧೧ ಮತ್ತು ೧೨ ರಂದು ಪೊಖ್ರಾನ್ ನಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಅಣು ಬಾಂಬನ್ನು ಸ್ಪೋಟಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭ ಅದಾಗಿತ್ತು. ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಹೃದಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ೩ ತಿಂಗಳು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ದೆಹಲಿಯ ಳ್ಲ ಡಿಗ್ರಿ ಉಷ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುವುದನನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದ್ದಬಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಸಬೂಬುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ನಿರ್ದೇಶಕರು “ಏನು ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರೆಲ್ಲ ಬೇಸಿಗೆಯ ಬೇಗೆಗೆ ಸಾಯುತ್ತಾರೆಯೆ? ಮಕ್ಕಳ ಸೇವೆಗೆ ಸದವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಶ್ರಮಪಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೇಡಿಗಳ ಹಾಗೆ ಕುಂಟು ನೆಪ ಒಡ್ಡುತ್ತೀರಲ್ಲ” ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಹಾಗೆ ಹೊರಟೆ.

ವಿಮಾನ ಏರಿದಾಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡದಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಚೀಲವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮೇಲೆದಿಂದ ಹಾಕಲೂ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಂತೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಎರಡು ಬಲಿಷ್ಠ ಕೈಗಳು ಆ ಚೀಲವನ್ನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟವು. ಕೇಳದೇ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರಾರು ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತಕಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಮುಗುಳುನಗೆ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಯುವಕನಿಗೆ “ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್” ಹೇಳಿದೆ. ಪಕ್ಕದ ಸೀಟಿನಲ್ಲೇ ಕುಳಿತ ಆತ ಸೈನಿಕ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು. ನೀವೇನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ನನಗೆ ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ಎಷ್ಟು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ, ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ, ಸುಖಕರವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

ಅಂದು ನನಗೆ ಜೀವನದ ಪಾಠ ಕಲಿತಕೊಟ್ಟ ಆ ಸೈನಿಕ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕಾರ್ಯಪ್ಪ ರಚಿಗಂದು ಕೊಡಗಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ತಾಯಿಗೆ ಹುಶಾರಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೇ ೧೧ ರಂದು ಪೊಖ್ರಾನ್ ಅಣುಬಾಂಬನ್ನು ಭಾರತ ಸ್ಪೋಟಿಸಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗೌಜು ಶುರುವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಿಂದ ತಿರುಗೇಟು ಬೀಳುವುದೋ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಸೈನಿಕರಿಗೂ ತಕ್ಷಣವಾಪಸು ಬರುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕಾರ್ಯಪ್ಪ ವಾಪಸು ಸಿಯಾಚಿನ್ ಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಅಥವಾ ಕಳವಳದ ಲವಲೇಶವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಸಿಯಾಚಿನ್ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕಾರ್ಯಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ೨೦,೦೦೦ ಅಡಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಿರುವ ಸಿಯಾಚಿನ್ ನಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನ್ಯ ವಿರದಿದ್ದರೂ ಗಾಳಿ ವಿರಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಉಸಿರಾಡುವುದು ತುಂಬ ಕಷ್ಟ. ಈ ಉಸಿರಿನ ಕಷ್ಟದಲ್ಲೂ ಅತಿ ದುರ್ಗಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುವುದು ಇನ್ನೂ ಕಷ್ಟ. ಹಾಗೆ ಹತ್ತುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮೈಭಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಶಸ್ತ್ರ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಭಾರ ಹೊರುವುದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟಕರ. ಇದರಿಂದ ಆ ಮೈ ಕೊರೆಯುವ ಚಳಿಯಲ್ಲೂ ಬೆವರುತ್ತೇವೆ ಹಾಗೆ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಕುಳಿತರೆ ವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾಲುಚೀಲದ ಒಳಗಿನ ಬೆವರೇ ಒಳಗೆ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯಾಗಿ ಕೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾಲು ಚೀಲದ ಬೆವರಿನ ವಾಸನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಆದರೆ ಬೆವರೇ ಮಂಜಾಗುವುದು ಸೋಜಿಗವೆನಿಸಿತು.

ಊಟಕ್ಕೇನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಭಾರತೀಯ ವಿಮಾನ ಪಡೆಯವರು ಊಟದ ಪಾಕೇಟುಗಳನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದಿದ್ದರೂ ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲಾಗುವವರೆಗೂ ಕಾಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿಗಳ ಗುಂಡಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕು!” ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿದಿದ್ದರೂ ಊಟ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಣ ಭಯದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ತಾಳ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ರಾತ್ರಿ ಆ ಪಾಕೇಟುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದರೂ ತಿನ್ನಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ! ಧಂಡಿಯಾಗಿರುವ ಆ ಊಟವನ್ನು ಬಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಸಿ ಮಾಡದೇ ತಿನ್ನಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದರು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್. ಬಿಸಿ ಯಾಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಉತ್ತರ ಕೇಳಿ ಗರಬಡಿದಂತಾದೆ. ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಇಲ್ಲ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪನಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಲು ಹೋದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೀಟ್ ಸೆನ್ಸರ್ ರೇಡಾರ್ ಗಳಿವೆ. ಆದರಿಂದ ನಾವಿರುವ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ರಾಕೆಟ್ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಅಳವಾಗಿ ಅಗದ ಟ್ರೆಂಚ್ ಒಳಗೆ ಅದನ್ನು ಬಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತು ಇಡುವ ಮೊದಲೇ ಸಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದರು.

“ಆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಸೈನಿಕರು ಅಷ್ಟು ಕ್ರೂರಿಗಳೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. “ಸಿಯಾಚಿನ್ ಗೆ ಮೂರನೇ ಧ್ರುವ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ (ಉತ್ತರ ಧ್ರುವ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವಗಳಲ್ಲದೆ) ಇದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನವನ್ನು ಚೀನಾ ದೇಶದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಚೀನಾ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಇವೆರಡು ದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸ್ಯಾಂಡ್ ವಿಚ್ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಚೀನಾದ ಸೈನಿಕರು ಕೆಲವು ಸಲ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ಬೀರುತ್ತಾರೆ. ಜನರೇ ಇಲ್ಲದ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ಕೈಬೀಸಿ ಟಾಟಾ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಸೈನಿಕರು ಹಾಗಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹದ್ದಿನ ಹಾಗೆ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದು ಸಾಯಿಸಲು ಶತಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳದ ಹಾಗೆ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಅವರ ಗುಂಡಿನ ಮತ್ತು ರಾಕೆಟ್ ಗಳ ದಾಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯುತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದರು ಕಾರ್ಯಪ್ಪ.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಕೊಡಗಿನ ಕನ್ನಡಿಗ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕಾರ್ಯಪ್ಪನಂಥ ನೂರಾರು, ಸಾವಿರಾರು ಭಾರತೀಯ ಧೀರ ಯೋಧರು ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಸಾವಿನ ದವಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಯಾಚಿನ್ ನಂಥ ಅತಿ ದುರ್ಗಮ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ಎತ್ತರದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಪಡುವ ಪ್ರಯಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲ ನಮಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ದಿಲ್ಲಿ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಕೈಚೀಲದ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಚೀಲವನ್ನೂ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲೂ ಬಿಡದೇ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗಡೆವರೆಗೂ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಕೈ ಕುಲಕಿದಾಗ ಆ ಕನ್ನಡದ ಕುಲಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮಗನೇ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟಷ್ಟು ಅಭಿಮಾನ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಎಂದು ಹೇಳಿ ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ಹಾರೈಸಿ, ದೇವರೇ ಕಾರ್ಯಪ್ಪನನ್ನು ಕಾಪಾಡಪ್ಪ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆ. ತನ್ನ ತಾಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಾಯ್ನಾಡಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ನಗುನಗುತ್ತ ಸಿಯಾಚಿನ್ ಗೆ ನಡೆದ ಈ ಧೀರನಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸಾವಿನ ಮಧ್ಯೆ ಓಲಾಡುವ ಹೃದಯದ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಅತ್ಯಾಧುನಿಕವಾದ ನಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆಯುವ ಸದಾಸಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ, ಅಲ್ಲ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ನಾನೆಲ್ಲಿ ಎಂದುಕೊಂಡೆ.

ಒಬ್ಬ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಫ್ಯಾನ್ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಓದಿ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ನಾನು ಮರಳಿದ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ “ಡಾಕ್ಟರ್ ನಾನು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಕಾರ್ಯಪ್ಪ ನೆನಪಿದೆಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ “ಡಾಕ್ಟರ್ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಆಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದೇ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ, ಸದಾ ಸಾವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ಆ ಧೀರನ ದೃವಿಯಲ್ಲಿ ನೋವಿತ್ತು ಕ್ಯಾಕ್ಸಸ್ ನಂತೆ ಹಬ್ಬಿದ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ದ್ರೋಹಿಗಳ ಹಿಂಸಾಚಾರವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಲು ಹೊರಾಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಪ್ಪನಂಥವರಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೋಟಿ ನಮಸ್ಕಾರ.

(ಆಧಾರ)

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ 'PIL-LAR' ಎ.ವಿ. ಅಮರನಾಥನ್

ಸಂದರ್ಶನ : ಸೂತ್ರಧಾರ ರಾಮಯ್ಯ

ತಮ್ಮ ಎವರ್ ಶೈನಿಂಗ್ 'PIL' ಅಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ, ವಕೀಲ ವೃಂದದ ನಡುವೆ ಲವಲವಿಯಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಾ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸುದ್ದಿ ಮಾಡುವ 'ಸುದ್ದಿಜೀವಿ'ಗಳ ಪೈಕಿ ಅಮರನಾಥ್ ಮೊದಲಿಗರು. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಸುದ್ದಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'PIL' ಅಲ್ಲ; ಇವರು ಸಲ್ಲಿಸುವ 'PIL'ಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಿಂಚುತ್ತದೆ ಸುದ್ದಿ.

ಅವರ 'PIL' ಕಿರೀಟದ ಗರಿಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿ : ನ್ಯಾಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಕೀಲರೂ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ 'ಸರಿಸಮ' ಎಂದು ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿ, ವಕೀಲರ ಸಂಘದ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟ PIL. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿಸುವ ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕರೆಕೊಡುವ ಮುಷ್ಕರಗಳು, ಹರತಾಳಗಳು, ಬಂದ್‌ಗಳು, ತನ್ನಿಮಿತ್ತ ಉಂಟಾಗುವ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಜಾಮ್, ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಲ್ಲಿಸಲಾದ PIL (ಪರಿಣಾಮ ಶೇಷಾದ್ರಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ತೆರವಾದ 'ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೈಲ್' ಅವರಣದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಪಾರ್ಕ್‌ನ್ನು ದೊರಕಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸುದ್ದಿ ದೇವಸ್ಥಾನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಭಕ್ತರ ನಡುವೆ ಭೇದವೆಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಮೊಕದ್ದಮೆ. ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದ 'BDA ಕ್ರಮವನ್ನು 'BAD' ಎಂದು ಆದೇಶ ಪಡೆದ 'PIL'. ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬೈಲಾಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರ ವಿರುದ್ಧ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗಿರುವ ವಾಯು, ಜಲ, ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ 'PIL' ಹೂಡಿ, ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು 'ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ'ಗೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಆದೇಶ. ವಕೀಲರಿಗೂ ತಲೆನೋವಾಗಿದ್ದ ಮುದ್ರಾಂಕ ಕಾಗದಗಳ ದುರುಪಯೋಗ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಬಳಸಿದ 'PIL'. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 'ಸೆನ್ಸೇಷನಲ್' ಅನ್ನಬಹುದಾದ TVಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರೈಮ್ ಸ್ಟೋರಿ, ಕ್ರೈಂ ಡೈರಿಗಳ ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗಿರುವ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಳಸಿದ PIL ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ, ಕಡೇಪಕ್ಷ ವಾರಕ್ಕೊಂದು 'ಸಾ.ಹಿ.ಮೊ' ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ, ದನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮೂಕವೇದನೆಗೆ ಒಳಗಾದ ದುರ್ಬಲರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಬಾಳಿನ ಕಾರ್ಮೋಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿರೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲೇ ಅವತರಿಸಿರುವ 'PIL' ಪಂಜು ಹಿಡಿದು, ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನದ 'ಬೆಳ್ಳಿವರ್ಷ'ದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದಿರುವ ಎ.ವಿ. ಅಮರನಾಥನ್ (PIL) ಯಾತ್ರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯೋಣ ಬನ್ನಿ.

ಸೂ.ರಾ. : 'PIL' ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾದದ್ದು ಹೇಗೆ? ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ನಿಮಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತೆ? 'PIL' ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ರೋಲ್ ಮಾಡಲ್ ಯಾರು?

ಅಮರನಾಥನ್ : ಅಂತಹಾ ಆಸಕ್ತಿ ಮನದೊಳಗೇ ಇತ್ತೇನೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ಎಲ್ಲರಂತೆ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಐದು ವರ್ಷ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿವಿಲ್, ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟುಗಳ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿದೆ (ನಂಬುಂಡಯ್ಯ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ). ೧೯೮೫ರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಸ್.ಪಿ.ಸಿ.ಬಿಯಲ್ಲಿ 'ಲಾ ಆಫೀಸರ್' ಆಗಿ ನೇಮಕವಾದಾಗ ನನ್ನ ವೃತ್ತಿಗೆ ತಿರುವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹರಿಹರದ ಪಾಲಿಫೈಬರ್, ತುರುವೇಕೆರೆಯ ಎಣ್ಣೆಗಿರಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಹೂಡಿದ್ದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಮಂಡಳಿ ಪರ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಿದೆ. ಡೈಮಂಡ್ ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಹೊರದೂಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಮೆಂಟ್ ಧೂಳಿನ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ೮೦ ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋಸ್ಟಾಟಿಕ್ ಪ್ರೆಸಿಟೆಟೇಟರನ್ನು ೪೫ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಆದೇಶವನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಿಂದ ಪಡೆದದ್ದು ಒಂದು ಸಾಧನೆ. ಗುಲ್ಬರ್ಗದ ವಾಡಿಯ ಎ.ಸಿ.ಸಿ. ಸಿಮೆಂಟ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದ, ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣ ಸೇರಿದಂತೆ, ಇಡೀ ಊರೇ ಸಿಮೆಂಟ್ ಧೂಳಿನಿಂದ ಆಚ್ಚಾದಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಕರಣದ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ಅಲ್ಲಿನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಛೇಂಬರ್ಸ್‌ಗೆ ಕರೆಸಿ ತಮ್ಮ ಟೇಬಲ್ ತೋರಿಸಿದರು. ಸಿಮೆಂಟ್ ಧೂಳಿನ ಹಾಳೆ ಹಾಸಿತ್ತು ಎಲ್ಲೆಡೆ. ಇನ್ನು ಇಂತಹಾ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದವರ ಪಾಡು! ೪೫ ದಿನಗಳೊಳಗೆ ಧೂಳು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಂತೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಆದೇಶ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಒಂದು ರೀತಿ ನಾನು ಬಹುದೊಡ್ಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಇದು ನಾಂದಿ ಆಯಿತು. 'PIL' ಕುರಿತು ಸವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಮಾನ್ಯ ವಿ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಭಗವತಿ ಅವರು ನನಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಇತ್ತ ಮಹನೀಯರು.

ಸೂ.ರಾ. : ಕೆ.ಎಸ್.ಪಿ.ಸಿ.ಬಿ.ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ? (ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ)

ಅ.ನಾ. : ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಪರ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಬಿರಾರ್ ಸಿಮೆಂಟ್ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳು. ಜೊತೆಗೆ ಬದಲಾದ ಮಂಡಳಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೂ ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಿರುಕುಳ ಅತಿಯಾಗಿ ನಾನೇ ಮಂಡಳಿಯ ಕೆಲಸ ಬಿಡುವಂತಾ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ೧೯೮೮ರಲ್ಲಿ 'ಮಂಡಳಿಯ ಮಾಲಿನ್ಯ'ಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ನೌಕರಿಯ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ನಾನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ನಾನು ಕೇಸನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂತಸಪಟ್ಟ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಕೆ.ಎ. ಸ್ವಾಮಿಯವರು "ಮತ್ತೆ ಏಕೆ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ನೀವು. ವಕೀಲರಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಯಿರಿ" ನೀಡಿದ ಸಲಹೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕೆಲಸದ ಆಸೆ ಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೂ ಮಂಡಳಿಯ ಪರವಾಗಿ ದುಡಿದು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ, (ಹಣವಲ್ಲ) ಪರಿಸರದ ಬಗೆಗಿನ ಅರಿವು ನನಗೆ ಮುಂದಿನ ದಾರಿದೀಪವಾಯಿತು.

ಸೂ.ರಾ. : ನಿಮ್ಮ 'PIL' ಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಸ ಒದಗುವ ಪರಿ ಹೇಗೆ?

ಅ.ನಾ. : ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನ ಒಂದು ತೆರೆದ ಪ್ರಸ್ತುತ. ಎಲ್ಲವೂ ಓಪನ್ ಆಗೇ ಇರುತ್ತೆ. ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣು, ಚಿಕ್ಕಿತ್ತಕ ದೃಷ್ಟಿ ನಮಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೋಗಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲೇ ಮದ್ದು ಇದೆ. ನಮಗಿರುವ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅಜ್ಞಾನ, ಬಡತನ, ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಕಿರುಕುಳದ ಭಯದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸಂವೈಧಾನಿಕ ಹಕ್ಕನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಬೇಕಷ್ಟೆ.

ಸೂ.ರಾ. : ಮುಷ್ಕರ, ಬಂದ್ ಬಗೆಗೆ ನೀವು ಹೂಡಿದ ೨೦೦೫ರ 'PIL'?

ಅ.ನಾ. : ಅದೇನು ಹೊಸತಲ್ಲಾ ಮುಷ್ಕರವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ ಕೇರಳ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ೧೯೯೭ರಲ್ಲೇ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿತು. ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಇದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ. ಅದು ಈಗಾಗಲೇ ನೆಲದ ಕಾನೂನು. ನಾನು ನನ್ನ PILನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿಹೇಳಿದ ಅಂಶಗಳೂ ಈ ತೀರ್ಪುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲೇ. ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿನ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕನ್ನೇ ಮೊಟಕು ಮಾಡಬಾರದು ಅನ್ನುವುದೂ ಸಂವಿಧಾನದತ್ತವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ (Concept) ತಾನೆ?

ಸೂ.ರಾ. : ನಿಮ್ಮ 'PIL' ಆರ್ಜಿಗಳು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಅನುಸಂಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ?

ಅ.ನಾ. : ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ 'PIL' ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬಾರ್ಡಿಯವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆದೆ. ನಂತರ ಅವರು ಹೂಡಿದ 'PIL'ಗಳ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾನೇ ನೇರವಾಗಿ ನನ್ನ ಹೆಸರಲ್ಲೇ 'PIL'ಗಳನ್ನು ಹೂಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಇದುವರೆವಿಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಆರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನನಗೆ 'ರಿಲೀಫ್' ಸಿಗದಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೂ ಕಾರಣಗಳು ಹಲವು. 'PIL' ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಾರ್ ಮತ್ತು ಬೆಂಚ್ ಎರಡರಲ್ಲೂ 'ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸ್ಪಿರಿಟ್' ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇನ್ನೂ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದ 'ಲೋಕಸ್ ಸ್ಟಾಂಡ್'ನಿಂದಾಗಿ ಪರಿಹಾರ ಸಿಗದಿರಬಹುದು. ಅದು ನನ್ನಲ್ಲಿ 'PIL' ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಸೂ.ರಾ. : ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'PIL' ಕುರಿತ ತೀರ್ಪುಗಳು, ಲೇಖನಗಳು ಪರಾಮರ್ಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ, ಹಾಗೂ ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ 'PIL'ನ್ನು ಒಂದು ವಿಷಯವಾಗಿ ಬೋಧಿಸಿದರೆ ಒಳಿತಲ್ಲವೆ?

ಅ.ನಾ. : ಖಂಡಿತಾ ಒಳಿತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಕೀಲರಲ್ಲಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 'PIL'ನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟೆ ಮಾತ್ರ. ಈ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಲು ಇದರಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯ (Judicial Activism) ಫಲವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ 'PIL' ಕುರಿತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಕಾನೂನು ಸೇವಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಸೂ.ರಾ. : 'PIL'ಗಳು ಬಹುತೇಕ ನಗರಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನ ದೊರಕಿಸಲು ಸಾ.ಹಿ.ಮೊ.ಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ವಕೀಲರು, ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿ ಒಂದೇ 'ಬ್ಯಾನರ್/ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್' ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೆ?

(..... ಪುಟ 4ಕ್ಕೆ)

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ 'PIL-LAR'

ಎ.ವಿ. ಅಮರನಾಥನ್

(೨ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ಅ.ನಾ. : 'PIL' ಬಹುತೇಕ ಅರ್ಬನ್ ಓರಿಯಂಟೆಡ್. ಬಹುಶಃ ಇದಕ್ಕೆ 'PIL' ಬಗೆಗಿನ ವಿಷಯಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿಯೂ ರಾಜಧಾನಿಯ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಹತ್ತಲು ತಾಲ್ಲೂಕು/ಗ್ರಾಮಾಂತರದ (ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ) ವಕೀಲರಿಗೂ ದುಸ್ತರ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ 'PIL' ಗಾಗೇ ಒಂದು ಸಂಘಟನೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಪರಿಹಾರ ಸಿಗಬಹುದು.

ಸು. ರಾ. : ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ 'PIL' ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮುಂದಾದದ್ದು ನ್ಯಾಯಪೀಠವೇ (bench) ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಬರೆ ಎಳೆದಂತೆ ಸೋಲಿನ (ಡಿಫೆನ್ಸಿವ್) ಜತೆ 'ದಂಡ'ವನ್ನೂ ತೆರುವಂತ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ.

ಅ. ನಾ. : ಹೌದು. ದಂಡ ವಿಧಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಈ ಮೂವ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗೇ ಹಿನ್ನಡೆ ಉಂಟಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ನಿಜವಾದ 'PIL' ಪ್ರಕರಣವನ್ನೂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಒಯ್ಯಲು ಹಿಂಜರಿಕೆ ಆಗಬಹುದು.

ಸೂ. ರಾ. : 'PIL' ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ, ಶಿಬಿರಗಳನ್ನೇನಾದರೂ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ?

ಅ. ನಾ. : ಇದುವರೆವಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕರೆ ಖಂಡಿತಾ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. 'PIL' ಕುರಿತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.

ಸೂ. ರಾ. : ಸುಮಾರು ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಂದ 'PIL' ಮೂಲಕ, ನಿಮ್ಮ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ಜನ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಸನ್ಮಾನಗಳು ಹಾಗೇ ಬೆದರಿಕೆಗಳೂ?

ಅ. ನಾ. : 'PIL' ಇರುವುದೇ ಪರಾರ್ಥಕ್ಕೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಸನ್ಮಾನ ಬಹುಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದೂ 'PIL' ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಹೊರಗೇ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಭಿಮಾನ ಪಡುವ ಅಸಂಖ್ಯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಅಷ್ಟೇ ತೃಪ್ತಿ ಸಾಕು. ಇನ್ನು ಬೆದರಿಕೆಗಳಿಗಂತೂ ಬರವಿಲ್ಲ (ನಗು). ಇದನ್ನು 'ಸಹಜ' ಎಂತಲೇ ತಿಳಿದು ತಣ್ಣನೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುವುದನ್ನು ಅನುಭವ ನನಗೆ ಕಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. 'PIL' ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಧೀರರ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳ ದಾರಿ ಎಂದೇ ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ.

ಸೂ. ರಾ. : ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಸ್ತೆಗಳು, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ 'PIL' ಹೂಡಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾ ಲಿಟರಲಿ 'PIL' ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಬಂದ ನಿಮಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಏನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ?

ಅ. ನಾ. : ಸಂತಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಕತೆಯ ರಸ್ತೆಬಿಟ್ಟು, ಪರಾರ್ಥದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿ- ಬದುಕು ಎರಡೂ ಸಮನ್ವಯತೆಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೋ ಮಂಡಳಿಯ ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಳೆದು ಹೋಗುವ ಬದಲು ವಕೀಲನಾಗಿ ನನ್ನ ಅಳಿಲು ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಕೀಲವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಸೂ. ರಾ. : ಮತ್ತೇನಾದ್ರೂ ಬೇಕಾದರೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬಹುದೇ?

ಅ. ನಾ. : ಧಾರಾಳವಾಗಿ ದಿನದ 24 ಗಂಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು, ಎನ್ನುತ್ತಾ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ಅಮರನಾಥನ್ ಅವರಿಗೆ ಲಹರಿಯ ಕಮ್ಯೂನಿಕ್ ಸಂವಾದಗಳ ಒದುಗರ ಪರವಾಗಿ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ವಿ. ಸೂ. : 'PIL' ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಲೆ ಕುರಿತು ಓದುಗರ / ವಕೀಲ ಮಿತ್ರರ ಸಲಹೆ / ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಗತವಿದೆ - ಸಂಪಾದಕರು

- ಸೂತ್ರಧಾರ ರಾಮಯ್ಯ

ಆಯ್ಕೆ ನಗೆ ಹನಿಗಳು

1. ಸ್ನೇಹಿತರಿಬ್ಬರು ಸಾವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

'ನಾನೆಲ್ಲಾದರೂ ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗೋಲ್ಲ ಅಂತ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ' ಒಬ್ಬ ಹೇಳಿದ.

'ಛೆ ಛೆ. ನೀನೆಂಥಾ ಒಳ್ಳೇ ಗಂಡ ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ನಿನ್ನಂಥವನು ಮತ್ತೆ ಸಿಗಲಾರ ಅನ್ನೋದು ಆಕೆಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿರಬಹುದು'.

'ಹಾಗಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಗಂಡಸರೂ ನನ್ನ ಧರಾನೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಅನ್ನೋದು ಅವಳ ಅನಿಸಿಕೆ'.

2. ಗುಂಡ ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗಿದ್ದ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವನ ಗೆಳೆಯ ಸಹಾನುಭೂತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ.

'ಮದುವೆ ಆದಮೇಲಾದ್ರೂ ನಿನ್ನ ಬಟ್ಟೆನಾ ನೀನೇ ಒಗೆಯುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಹೇಳಬಾರದಾ.'

'ಇದು ನನ್ ಬಟ್ಟೆ ಅಂತ ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ರು'.

'ಮತ್ತೆ ಇನ್ಯಾರದ್ದು'.

'ನನ್ ಹೆಂಡ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಕಣಯ್ಯಾ.'

3. ಡಾಕ್ಟರ್ : "ನಿನ್ನ ಬಲಕಿವಿ ಹೇಗೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋಯ್ತು?"

ಸಂತಾ ಸಿಂಗ್ : "ಡಾಕ್ಟರ್, ನಾನು ಬಟ್ಟೆಗೆ ಇಸ್ಪಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಆಗ ಫೋನ್ ರಿಂಗಾಯ್ತು. ನಾನು ಇಸ್ಪಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೇ ಫೋನೊಂದು ಕಿವಿಗಿಟ್ಟೊಂಡ್ಲಿಟ್ಟೆ!"

ಡಾಕ್ಟರ್ : "ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೆ ಎಡಕಿವಿ ಹೇಗೆ ಸುಟ್ಟೋಯ್ತು?"

ಸಂತಾ ಸಿಂಗ್ : "ಆ ಮುಟ್ಟಾಳ ಮತ್ತೆ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ಲಿಟ್ಟು!"

ಕಳೆದ ಸಂಚಿಕೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿ PIL ಮಂತ್ರದಂಡ'.

೧. ವಾಸುದೇವ ಅವರು ಪಿ.ಎಸ್. ದೇವದಾಸ್ ಅವರ ಅಪೀಲಿನಲ್ಲಿ ೫ ವರ್ಷ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸ್ ಮಾಡಿದರು.

೨. ತಿಗಳರ ಪೇಟೆ ಗೋಪಿ ಪರ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಿದ್ದರು.

೩. ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲಾದ ಟೆಂಡರ್ ೩೮ ಕೋಟಿ ರೂ.ಗಳು.

(೧ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಇಂಥ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ, ಮುದ್ದು ವೈದ್ಯರು ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿವೆಯೇ? ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು: ಇದಕ್ಕೆ ಇವೆ, ಎಂದು ಉತ್ತರ. ಸುಧಾರಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು; ಆರೋಗ್ಯ ಧಾಮಗಳು. ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೇ ಇಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು. ಅವರು ರೋಗದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಉಪಚಾರಮಾಡಿ ಗುಣಮುಖರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ, ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ, ಶಿಕ್ಷಕ ಅಲ್ಲದೇ ವೈದ್ಯರು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೇ ವೈದ್ಯರ ಗುಂಪು. ಈ ಬಗೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರವಿತ್ತ ಮಹತ್ವಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: "ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ರೋಗಿಗಳಂತೆ ಉಪಚರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಸೆರೆಮನೆಗಳು ಅಂಥರೋಗಿಗಳ ಉಪಚಾರ ಹಾಗೂ ಅರೈಕೆ ಮಾಡುವ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಾಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ವೈದ್ಯರ ಮಂಡಳಿಯ". ಈ ಉದಾತ್ತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅಪರಾಧಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರಿದು "ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೈತಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಾಗಬೇಕು" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆಂದು ಸೆರೆಮನೆಗಳು ಆಕರ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಬಾರದೆಂದು ಅವರು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ.

ಸುಧಾರಣಾಸಂಸ್ಥೆಯೋಗಕ್ಷೇಮವಲ್ಲದೆ ಅಪರಾಧಿಯ ಸುಧಾರಿಸಿ ಹೊರಬಂದ ಮೇಲೆ ಮರುಕಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅಪರಾಧವೆಸಗದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು; ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿತರರೂ ಅಪರಾಧ ಮಾಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅಂಥ ದುರವಕಾಶಗಳಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ, ನಾಗರಿಕನಾಗಿ ಬಾಳಲು ಸದವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಸುಧಾರಣಾಡಳಿತ ಅಥವಾ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಪರಾಧ ನಿರೋಧದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ನಿಯಂತ್ರಣ, ನಿವಾರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮೂಲನ, ಅಪರಾಧಿಗಳ ಸುಧಾರಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ನಿವೇಶನಗಳವರೆಗೂ ಇದರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಹಬ್ಬಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ, ಪೋಲೀಸ, ಶಿಕ್ಷಕ, ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ, ಸರಕಾರದ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸಹಕಾರ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ, ನಿರಪರಾಧಿಯನ್ನು ಎಂದೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಬಾರದು. ಅಂದರೆ ನೂರು ಅಪರಾಧಿಗಳು ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾಗದಿದ್ದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ; ಒಬ್ಬ ನಿರಪರಾಧಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬಾರದು. ಅಲ್ಲದೆ ಜೀವನಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಅಪರಾಧಿಗಳೇ? ಹೊರಗಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ನಿರಪರಾಧಿಗಳೇ? ಎಂಬುದು ವಿಚಾರಣೀಯವಾದ ಅಂಶ. ಏನೇ ಆಗಲಿ ಅಪರಾಧಿಯ ಅಪರಾಧವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಬೇಕೇ ವಿನಃ ಅಪರಾಧಿಯನ್ನಲ್ಲ.

ಸುಧಾರಣೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇವು ಅಪರಾಧಿಗೆ ಸಡಿಲು ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ; ಇದೆಂಥ ಶಿಕ್ಷೆ? ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೆಲಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಪರಾಧಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹರಣಮಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಗಿಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂಗಾರದ ಪಂಜರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಎಂಥ ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲ ಕೊಟ್ಟರೂ ಆ ಗಿಳಿಯು ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ, ಪ್ರೀತಿಸುವ ಮಾನವನನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಎಂಥ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ್ಯೂ, ಅವಕಾಶಗಳನ್ನಿತ್ತಾಗ್ಯೂ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೇ ಆಗುವುದು. (ಆಧಾರ)